

Comentariu - Maitreyi de Mircea Eliade

Aparuta in 1833 este capodopera ciclului indian. Prin acest roman Eliade se inscrie in literatura romana drept creatorul romanului exotic.

Maitreyi este unul dintre cele mai valoroase romane de dragoste din literatura romana, alaturi de Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi de Camil Petrescu, de Enigma Otiliei de Goerge Calinescu si de Adela de Garabet Ibraileanu.

Actiunea romanului este plasata intr-o lume misterioasa, fascinanta, necunoscuta europenilor.

La baza romanului stau intamplarile traite de Mircea Eliade in timpul sederii sale in India. Autorul precizeaza ca aceste intamplari au constituit doar punctul de plecare in realizarea romanului.

Romancierul a modificat personaje, a dat anumite semnificatii unor intamplari, a construit un final romanului, imbracand totul in lumina palida, aurie a amintirilor si a melancoliei. Numai aparent Maitreyi este o incantatoare poveste de dragoste. Dincolo de farmecul, de fascinatia povestii de iubire descifram semnificatii adanci.

Astfel erosul nu este o experienta oarecare a fiintei, ci este o modalitate de cunoastere. Personajul principal parcurge un drum al initierii de la neofit la initiat. Acest proces de intiere nu se bazeaza pe ratiune si luciditate ci pe eros.

Erosul apare in acest roman intr-o dubla ipostaza: ca o modalitate de cunoastere, dar si ca un mod de recuperare a sacrului.

La inceput tanarul cunoaste India superficial, traind intr-o lume golita de sens sacru. Prin iubirea pentru Maitreyi el descopera adevarata indie, patrunde dincolo de taine ale vietii si ale cosmosului.

Deci experienta erotica are o valoare revelatorie, descoperind valorile atat de deosebite ale unei lumi necunoscute.

Romanul este construit pe doua planuri:

- profan, al omului modern, in care autorul traieste o existenta nesemnificativa, descoperind doar aspectele exterioare, superficiale ale lumii in care a intrat; aceasta existenta nu-i permite sa cunoasca adevarata indie
- sacrul permite fiintei vietuirea deplina si armonioasa, incadrandu-l in cosmosul, in esential Vietuirea intr-un sacru, intr-un spatiu originar o va realiza personajul alaturi de Maitreyi prin refacerea cuplului originar.

In acest roman intalnim erosul pur, in care notiunea de pacat exista numai ca neducere pana la capat a legilor naturii. Mediul in care se petrece povestea de iubire este a unei indii dominate de

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

mituri stravechi: fertilitatii, iubirii panteiste.

-Structura romanului-

Este complexa. Personajul principal apare in urmatoarele ipostaze:

- 1.) neofitul, care va parcurge o experienta de initiere
- 2.) Alan, ca autorul jurnalului
- 3.) Alan, ca autorul romanului, pentru care sunt insuficiente ideile din jurnal

Ideea esentiala este initierea prin eros: prin eros personajul descopera adevarata indie si are revelatia sacrului.

-Subiectul romanului-

Personajul principal este Alan, un inginer european, sosit la Calcutta. El este primit in casa inginerului Narendra Sen, aici va cunoaste pe fiica acestuia, pe Maitreyi, o adolescenta de 16 ani.

Alan se intelege cu Maitreyi sa-i dea lectii de franceza in schimbul unor lectii de bengaleza. La inceput intalnirea nu are nici o semnificatie deosebita.

Prin modalitatea expunerii la persoana intai, deci a jurnalului, devenim martorii nasterii unei pasiuni puternice intre lucidul Alan si exotica Maitreyi.

La inceput tanarul este convins ca familia incurajeaza aceasta relatie si este decis sa reziste, sa-si pastreze libertatea. Trecand printr-un sir de revelatii, tanarul intra treptat sub fascinatia unei frumuseti misterioase pe care nu o intelege total. Este fermecat de feminitatea schimbatoare a tineretei.

El descopera cu uimire in Maitreyi mai multe infatisari ale feminitatii: inocenta unei tinere de 16 ani, maturitatea unei tinere preocupata de filozofie, talentul si sensibilitatea unei poete, senzualitatea unei curtezane.

Incredibil, dar Alan constientizeaza starea sa ca o neputiinta de a mai putea trai fara Maitreyi si este gata sa treaca la hinduism.

Cei doi se logodesc printr-un juramant rostit de Maitreyi. Iubirea lor este dezvaluita de sora lui Maitreyi si provoaca reactia violenta a familiei.

Inginerul Narendra Sen se opune ferm acestei legaturi, obligandu-l pe tanarul nerecunoscator sa paraseasca casa. Reiese ca la inceput Narendra Sen ar fi dorit sa-l infieze pe Alan.

Cei doi tineri trec printr-o criza sufleteasca puternica. Alan se retrage in Himalaya incercand sa se

vindece din pasiunea–patima pentru Maitreyi. O alta experienta cu o tanara sud–africana tempereaza durerea tanarului, dar nu-l vindeca sufleteste.

Maitreyi il cauta cu disperare dar Alan, dandu-si seama, ca aceasta iubire nu are viitor, nu raspunde apelurilor fetei.

Familia Maitreyei face presiuni asupra ei pentru a-i casatori cu altcineva. intr-un gest de revolta impotriva familiei si pentru a pune capat unei iubiri fara speranta, Maitreyi se da unui vanzator de fructe.

Iubirea pentru Maitreyi ramane mereu vie in sufletul lui Alan, imaginea trecand treptat din planul real in planul mitic. Maitreyi ramane si pentru Alan si pentru noi o taina, un mister, un amestec de intelectualitate si senzualitate. Ea este la fel de misterioasa ca India cu miturile, legile, credintele lui stravechi.

-Alan-

Este un experimentator lucid, cerebral, mereu in cautarea valorii esentelor ale vietii. El traieste in India o aventura a cunoasterii prin eros. Este o natura problematica, care pune sub semnul intrebării propria persoana, dar si pe cei din jurul sau. Atat in calitatea sa de personaj, cat si in aceea de autor al jurnalului, Alan este preocupat de aflarea adevarului, si de a reda cat mai exact toate experientele traite. Permanent luciditatea este dublata de senzualitate (asemenea cu personajelor lui Camil Petrescu Alan este ultralucid si sentimental).

Alan incerca mereu sa explica rational tocmai ceea ce este irational, inefabil: ciudata fascinatie pe care o exercita asupra lui Maitreyi: Nu izbuteam sa inteleg ce taina ascunde faptura aceasta in miscarile ei moi de masese, in zambetul timid si mai ales in glasul ei atat de schimbat in fiecare clipa; Ma tulbura si ma nelinistea, si aceasta se datora straniului si neintelesului din ochii, din raspunsurile, din rasul ei.

Cu uimire cerebralul si antisentimentalul Alan inregistreaza instalarea treptata in sufletul sau a unei iubiri, pe care o recepteaza ca o invaze a irationalului: Patima creste delicios si firesc, amestec de idila, sexualitate, prietenie, devotiune; Tanarul se simte tot mai mult sclavul acestei iubiri careia nu i poate apune: O fericire calma si in aceeasi timp violenta in fata careia sufletul nu o pune nici o rezistenta.

Iubire nu se reduce la senzualitate, la sexualitate, ci este o beatitudine a simturilor, care depasea senzualitatea ca si cum as fi participat la o fericire cereasca. Alan traieste sentimentul iubirii totale, a implinirii prin eros. Acesta da sens existentei sale si in acelasi timp ii da sentimentul perfectiunii al absolutului: Nu pot fi fericit decat intr-o dragoste perfecta, si nu gasesc asemenea dragoste decat aici, aici in casa asta.

Alaturi de iubire se naste si un sentiment de gelozie de batranul Tagore, fata de unui tanar anonim sau chiar fata de un copac de care Maitreyi fusese indragostita. Interventia brutala a lui Narendra Sen ii distruge echilibrul sufletesc, personajul traind dramatic, acut drama acestei iubiri fara viitor. Gestul sau de a rupe brusc si total relatiile cu Maitreyi poate fi interpretat ca un exces de luciditate, prin care Alan pune capat unei iubiri imposibile. Pentru Alan iubirea dobandeste valentele unei aventuri spirituale prin care descopera valorile esentiale ale vietii.

-Maitreyi-

Este cel mai exotic personaj feminin din intreaga literatura romana. Ea reprezinta de la inceput la sfirsit un mister, o taina atat pentru Alan cat si pentru cititor. Maitreyi reprezinta un sir de revelatii succesive, pentru barbatul cerebral care nu se mai poate opune fascinatiei ei. La prima intalnire ea nu impresioneaza in mod deosebit pe Alan, care o gaseste chair urita cu ochi prea mari si prea negrii, dar il izbeste culoarea pielii mata,bruna. si acesta este primul semn al ispitei. Treptat ea exercita asupra tanarului european o fascinatie inexplicabila prin gesturi, miscari, ras sau glasul mereu schimbat.

Urmeaza un joc complicat de provocari si ademeniri, in care tanarul apare ca un amestec de senzual si spiritual, de adolescenta naiva si curtezana rafinata. Cititorii si criticii literali au surprins aceasta armonia a contrastelor din care rezulta unul din cele mai frumoase si fascinante personaje feminine.

Frumusetea enigmatica, mereu schimbatoare exercita asupra tanarului european o vraja hipnotica dandu-i senzatia fericirii absolute. Maitreyi dovedeste o exceptionala capacitate afectiva care invinge prejudecati si dogme. Aceste capacitati afective ii corespunde un deosebit spirit de sacrificiu. Desii nu-i auzim vocea intuim ca iubirea pentru tanarul european a reprezentat pentru ea o experienta unica, irepetabila. Daca cerebralul Alan stapaneste patima, exotica Maitreyi este stapanita de ea. Gestul sau din final de a se da unui vanzator de fructe este reflexul disperarii si al incercarii de a vindeca prin suferinta sufletul devastat de pasiune.

O priveam cu oarecare curiozitate, caci nu izbuteau sa inteleg ce taina ascunde faptura aceasta in miscarile ei moi de matase, in zambetul timid si mai ales in glasul ei schimbat in fiecare clipa...

Nu stiu cat a durat privirea aceea, dar ea nu se asemana cu nici o privire intalnita si imbratisata pana atunci.

A intrat cu aceiasi zambet cu ezitari si pasi moi... am simtit ca mi se opreste inima.

Ma intreb ce ma tulbura in prezenta acestei fete care nu are nimic fascinant, pe care n-asi putea iubi niciodata.

Alan isi simte sufletul framantat intre doua solicitari contrarii: iubirea pentru Maitreyi si refuzul

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

presiunilor din partea familiei pe care l-e intelege ca un pericol pentru libertatea sa: Mi-aduc aminte ca strigau in mine doua suflete: unul ma indemneea catre viata noua pe care nici un alb dupa stiinta mea nu o cunoscuse si pe care prezenta lui Maitreyi o facea mai tonica si mai fascinanta ca o legenda catre care ma simteam atras si dezarmat; si celalalt suflet se revolta impotriva conspiratiei acesteia din umbra, a sefului meu pentru a-m paraliza libertatea si a ma implica intr-o existenta cu rigori si mister...

Ma turbura si ma nelinistea si asta se datora straniului si neintelesului din ochi, din raspunsurile, din rasul ei. Este adevarat ca spre fata asta ma simteam atras. Nu stiu ce farmec si ce chemare aveau pana si pasii ei. Dar asi minti deca n-asi spune ca intreaga mea viata mi se parea miraculoasa si ireala.

Fara indoiala e cea mai talentata si mai enigmatica fata din cat am cunoscut, dar eu, pur si simplu nu pot fi casatorit. Ce s-ar face libertatea mea? Unde vor fi calatoriile mele... Patima creste delicios si firesc, amestec de idila, sexualitate, prietenie, devotiune. Sunt sigur ca Maitreyi ma iubeste... eu nu o iubesc.

stiu ca e neinchipuit de senzuala desi pura ca o sfanta. Ma turbura, ma fascineaza, dar nu sunt indragostit.

Intelesei pentru a suta oara ca ma atragea altceva in Maitreyi: irationalul ei, virginitatea ei barbara.

Ne priveam fix, fermecati stapanit de aceeasi fluid, suprafiresc de dulce, incapabil sa ne impotrivim, sa ne scuturam de farmec. E greu sa descriu emotia. O fericire calma si in acelasi timp violenta in fata careia sufletul nu o pune nici o rezistentă. O beatitudine a simturilor ca si cum asi participa la o fericire cereasca.

Dupa marturisirile fetei despre iubirea panteista pentru un copac Alan realizeaza cat de complicat era sufletul. intelegeam inca odata ca simpli, naiv si clar suntem numai noi, civilizatii. Ca oamenii acesti pe care iubeam atat de mult ascund fiecare o istorie si o mitologie peste putinta de strabatut, ca ei sunt stufosi si adanci, complicati si neintelesi... ascultand-o ma infioram de cata jungla se afla inca in sufletul si mintea lui Maitreyi. Cate intunecimi, ce flora tropicala de simboluri si semne...

Ma gandeam unde se gaseste adevarata sinceritatea a simturilor, adevarata inocenta a carni, la ei sau la noi, civilizatii?

-Cunoasterea prin eros:-

E o lume moarta, lumea noastra, continentele noastre albe. Numai gasesc nimic acolo. Daca asi fi primit intr-o familie indiana asi gasi putere sa refac viata asta, cladite pe nimicuri, pe interese stupide si pe abstractiuni. Asi vrea s-o iau de la capat sa prelin ceva, sa fiu fericit. Nu pot fi fericit decat intr-o dragoste perfecta, si nu gasesc asemenea dragoste decat aici, aici in casa asta.

Parca-m fusese rupt in zece bucati ca imi simteam trupul numai o rana, sufletul risipit. Numai aveam nici vointa, nici putere sa ma dezmeticesc o clipa.

Nu stiu daca vietuiam sau nu real in atatea lumi de completa solitudine, dar aceasta era singura mea putinta de supravietuire. Nu mai eram tanarul voios si optimist, stiind ce vrea si ce poate europeanul indragostit de tehnica, care debarcase candva in India ca s-o civilizeze. Totul mi se parea zadarnic, fara sens. Totul inafara de acele cateva luni ale dragostei si nenorocirii mele.

Refuz totul, net indarjit suferind cumplit. La ce bun s-o iau de la capat , cand toate se vor incheie acolo, in lacrimi, in nebunie.

-Importanta romanului:-

Celebralul Mircea Eliade care marturisise ca nu a scris nicioadata literatura a inzestrat literatura romana cu un roman fascinant. Romanul este scris sub forma confesiunii prin care autorul inceaca sa retraiasca intamplari din trecut. intoarcerea in trecut are semnificatia tentativei de recupera un paradis pierdut de care se indeparteaza tot mai mult. Autorul nu-si aminteste doar de o iubire trecuta, ci reconstituie o experienta care l-a marcat profund. De aici impresia de autenticitate, de sinceritate.

Maitreyi este o proza intelectuala in care autorul incearca sa descifreze complicata psihologie erotica. Romanul nu poate fi deci redus la iubirea unui cuplu, ci are un substrat adanc, prezentand o aventura a cunoasterii in eros.(E o lume moarta... aici in casa asta)

Asistam la trecerea, la evolutia personajului de la un tanar modern, un neofit care traieste intr-o lume golita de sacru, la un initat care prin eros a descoperit sacrul si valorile esentiale ale vietii.